NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 13114

ZIBN GUTE YOR

Isaac Leib Peretz

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x101, or by email at cmadsen@bikher.org.

ביבליאָטעק „שול־טעאַטער"
רעדאַקטירט פון ש. באַסטאָמסקי

י. ל. פּרץ

זיבן גוטע יאָר

אינסצענירט פון ש. באַסטאָמסקי

MICROFORM

פאַרלאַג „נײַע יידישע שול"
ווילנע 1938

ביבליאָטעק „שול-טעאַטער״
רעדאַקטירט פון ש באַסטאָמסקי

י. ל. פרץ

זיבן גוטע יאָר

אינסצעניִרט פון ש. באַסטאָמסקי

פאַרלאַג „נײַע יידישע שול״
ווילנע 1938

Printed in Poland

I. L. Perec — „Zibn gute jor"

Inscenizowal — S. Bastomski

Druk. Ekspres, Wilno

אָנטײלנעמער:

טביה — אַ טרעגער

סערל - זײַן װײַב

דאָס דײַטשל

בערל	}	צװײ טרעגער
יאַנקל		

יאָסעלע		
שײנדעלע	}	טביהס קינדער
איציקל		

דאָס ערשטע בילד.

אַ מאַרק. אַרום–קראָמען. אויפן פאָדערגרונט–דרײַ טרעגער: טביה, יאַנקל, בערל. זיי זינגען אַ ליד פון אַרבעטסלאָזע.

טביה: וואָס וועט דאָס זײַן? וואָס וועט דאָס זײַן?.. שוין האַלבער טאָג אַוועק און מע זעט נאָך גאָר קיין אָנהײב נישט.

בערל: איך האָב שוין אויך דעם אַנדערן טאָג אַ גראָשן נישט פאַרדינט.

טביה: הײַנט איז דאָך דאָנערשטיק, מע דאַרף דאָך פאַרדינען עפּעס אויף שבת... איך זאָל חלילה קיין פאַר־שטערטן שבת נישט האָבן. סערל מיט די קינדער זאָלן חס ושלום נישט דאַרפן הונגערן אום שבת...

בערל: און מענטשן יאָגן זיך, אײַלן זיך. קוקן זיך אפילו אין אונ־דזער זײַט נישט אום. ווי מיר וואָלטן סלופּעס געווען...

יאַנקל: ברידער, שטיין אַזוי איז קיין תּכלית נישט. מע דאַרף זוכן אַן עצה.

בערל: נאַרישער מענטש, וואָס פאַר אַן עצה ווען סטו זוכן? איך האָב שוין לענגער געפּרוּווט אַרײַנקוקן יעדערן אין די אויגן–גייען אָבער אַלע די אויגן אַראָפּגעלאָזט און מע קען קיינעמס בליק נישט כאַפּן... איך האָב נישט אויסגעהאַלטן און גענומען שרײַען: „גזלנים, גיט כאָטש אַ קוק אויף מיר, איך בין דאָך אַ מענטש!"–האָט מען מיך אויסגעלאַכט און אָנ־גענומען פאַר משוגע.

יאַנקל: דעם שווערסטן קאַסטן וואָלט איך איצט געטראָגן ווי אַ פּע־דערל!.. איך וואָלט מיט אים געפלויגן ווי דאָס בעסטע פערדל!..

(קוקן זיך אום. הייבן די היטלען, רײַבן די אויגן, מאַכן פאַרשיידענע אַנדערע באַ־וועגונגען–אפשר וועט זיי עמעצער באַ־מערקן און אַ רוף טאָן.

— עס קומט צו אַ ייִד. אַלע גיבן זיך אַ לאָז צו אים: – מע דאַרף עפּעס צוטראָגן?

דער ייִד: אַ קעסטל.

יאַנקל: אַ קעסטל?–איך טראָג!

בערל: וואָס עפּעס דו?–איך טראָג

טביה: איך...

ייִד: קיין דרײַ טרעגער דאַרף איך ניט. (צו די צוויי עלטערע) ס'איז ניט פאַר אײַערע כּוחות, אַ קעסטל פון 6 פּוד...

יאַנקל: און וואָס גיט מען דערפאַר?

ייִד: וואָס זאָל מען געבן? 20 קאָ־פּיקעס.

בערל: (שפּײַט אויס) זעקס פּוד פאַר צוואַנציק קאָפּיקעס...

יאַנקל: קומט, מירן זען (ביידע אָפּ).

(אין אַ ווײַלע אַרום גייט דורך יאַנקל מיטן קאַסטן אויף דער פּלייצע).

טביה: (מיט קינאה) אַזאַ קאַסטן אַזאַ קאַסטן!.. אָט אַ מזל!

בערל: נו, מע דאַרף גיין ערגעץ אנדערשוואו, אפשר וועט זיך פּאַרט עפּעס וואָס מאַכן (אָפּ).

טביה (בלייבט אליין. זעצט זיך אויף אַ שטיין. פאַרטראַכט זיך).

(דורכן מאַרק גייען דורך 2 ייִדן)

דער ערשטער: וואָס איז דאָס געווען פאַר א רעדל דאָרט?

דער צווייטער: א טרעגער אוועקגעפאַלן.

דער ערשטער: געשטאָרבן?

דער צווייטער: דאַכט זיך.

דער ערשטער: וואָס? פון כאָלערע?

דער צווייטער: ווער ווייס?

דער ערשטער: אַז די קבצנים עסן זיך אָן מיט שדים וויסן וואָס!..

אויפן מאַרק באַווייזט זיך אַ דייטשל, אָנגעטאָן ווי אַ יעגער-מיט אַ פעדער אויפן קאַפּעלושל און אַ גרינעם אויפלאָג אויפן שפּענצער. דאָס דייטשל גייט צו צו טביהן און רירט אים לייכט אָן.

טביה (גיט זיך אַ כאַפּ אויף) וואָס וויל דער ליבער הער? עפּעס צוטראָגן?

דייטשל: הער, טביה, דיר איז באַשערט געוואָרן זיבן גוטע יאָר פון מזל און הצלחה און אוצרות געלט. ווענדט זיך עס אָבער אָן דיר, ווען דו ווילסט האָבן די גוטע יאָר.

טביה: (קוקט זיך אום שטאַרק פאַרוואונדערט, נעמט פונאַנדער די הענט מיט אַ שטומער פראַגע).

דייטשל: ווילסטו—וועט דיר אויפשיינען דיין מזל נאָך דעם הייַנטיקן טאָג, און איידער עס וועט אונטערגיין די זון, וואָס שטייט דיר איבערן קאָפּ, וועסטו קאָנען אָפּקויפן די גאַנצע שטאָט מיט דער סביבה. אָבער נאָך זיבן יאָר וועסטו צוריק ווערן אַן אָרעמאַן, ווי דו ביסט געווען.

טביה (נאָך מער פאַרוואונדערט, צו זיך): וואָס איז דאָ?.. אַ כישופמאַכער?

דייטשל: און ווילסטו — וועט די גוטע געבענטשטע צייט קומען ערשט צום סוף פון דיינע יאָרן, און דו וועסט אוועקגיין פון דער וועלט דער גרעסטער גביר.

טביה: (קומענדיק אַ ביסל צו זיך) מיין ליבער דייטשל, לאָז מיך געמאַך. וואָרעם איך בין, נישט פאַר דיר געדאַכט, אַ גרויסער אָרעמאַן. איך האָב אויף שבת נישט און איך האָב דיר ניט מיט וואָס צו באַצאָלן פאַר דיינע עצות מיט דיין טירחה.

דייטשל: טביה, איך מיין דאָס גאַנץ ערנסט. איך וויל, אַז דו זאָלסט מיר באַלד זאָגן, ווען דו ווילסט האָבן די זיבן גוטע יאָר.

טביה (קומט נאָך מער צו זיך) ווייסטו וואָס, ליב דייטשל?—אויב דו מיינסט עס ערנסט מיט מיר און דו פרעגסט מיך באמת, מוז איך דיר זאָגן, אַז איך בין מיך נוהג ביי יעדער זאַך, וואָס קומט מיר פאָר, זיך אַן עצה צו האַלטן מיט מיין ווייב סערל, און אָן איר קאָן איך דיר קיין קלאָרע תשובה נישט געבן.

דייטשל: יאָ, דאָס איז זייער אַ גוטע זאַך, זיך אַן עצה צו האַלטן מיט דער פרוי. איך ראָט דיר טאַקע, דו זאָלסט גיין פרעגן ביי דיין פרוי. איך וועל דאָ שטיין און וואַרטן אויף אַ תשובה.

טביה (קוקט זיך נאָך אַ מאָל אום אין אַלע זייטן פאַר זיך) קיין פאַרדינסט זעט

זיך מײַ װי סײַ ניט. װאָס קאָן איך דאָ אָנװערן? (צום דײַטשל) גוט, איך װעל גײן אַהײם פרעגן.

(לאָזט אַראָפּ די פּאָלעס און גײט אַװעק).

(פ אָ ר ה אַ נ ג).

דאָס צװײיטע בילד.

אַ פרײַ פעלד. אויפן פעלד-אַ לײמען שטיבל. אין דרויסן-אײניקע שטוב-מַכשירים. 3 קינדער (יאָסעלע, איציקל, שײנדעלע) שפּילן זיך אין זאַמד, דערזען דעם טאַטן, לויפן זײ צו צו אים.

יאָסעלע: טאַטע, איך קען שוין דעם א"ב!

שײנדעלע: און איך קען שוין שרײַבן. נאַ, זע! (שרײַבט אויפן זאַמד).

איציקל: און מיר האָבן שוין אָנ-געהויבן צו לערנען די מעשה מיט יוספן. װילסט, װעל איך דיר דער-צײלן?

יאָסעלע: טאַטע, האָסט געבראַכט א גוטע זאַך?

שײנדעלע: און פאַר מיר אויך!

טביה: װאַרט, קינדער. ס'װעט אַלץ זײַן, ס'װעט אַלץ גוט זײַן!

איציקל: (אומעטיק) טאַטע, איך קען שוין מאָרגן אין חֵדר נישט גײן.

טביה: װאָס איז, מײַן קינד?

איציקל: דער רֶבּי האָט געבעטן שׂכַר-לימוד. אָן שׂכַר-לימוד טאָר איך שוין נישט קומען.

יאָסעלע: איך אויך ניט.

שײנדעלע: און איך אויך ניט.

טביה: װוילע קינדער, טײַערע קינדער! װאָס טוט מען אָבער. װאָס דער טאַטע זײערער האָט קײן פּרנָסָה ניט, װאָס ער איז אַזאַ אָרעמאַן!!

(פון שטיבל קומט אַרויס סערל).

סערל: שוין קוים דערװאַרט זיך אויף דיר, מײַן ליבער טביה!.. האָסט זיכער געבראַכט עפּעס אויף שבת.

טביה: נײן, סערל. זײַן ליבער נאָמען האָט מיר נאָך קײן פאַרדינסט נישט באַשערט.

סערל: (אומעטיק) גאָרנישט גע-בראַכט. גאָרנישט... װי אַזוי װעלן מיר שבת מאַכן?..

טביה: זאָרג נישט סערל. דערפאַר אָבער איז צו מיר געקומען אַ דײַטשל און האָט מיר געבראַכט אַ מאָדנע בשׂוֹרה. מיר איז באַשערט, זאָגט ער, זיבן גוטע יאָר און ס'װענדט זיך אָן מיר, װען די גוטע יאָרן זאָלן קומען: איצט, אָדער פאַרן טויט. בין איך דאָס געקומען צו דיר נאָך אַן עֵצה: װען?

סערל: זאָל דאָס זײַן אֵלִיָהו הַנָבִיא אין געשטאַלט פון אַ דײַטשל? נישטאָ װאָס צו טראַכטן, טביה! גײ, מײַן ליבער מאַן, און זאָג דעם דײַטשל, אַז דו װילסט די זיבן גוטע יאָר גלײַך, אויף דער רֶגע.

טביה: פאַרװאָס, סערל, מײנסטו אַזוי? נאָך די זיבן יאָר װעלן מיר דאָך װערן צוריק אָרעמע לײַט, און דעם יוֹרֵד איז דאָך ערגער װי אַ פּראָסטן אָרעמאַן?

סערל: פאַרזאָרג נישט, מײַן ליבער גוטער פרײַנד, די װעלט. דערװײַל נעם, װאָס מע גיט דיר, בפרַט נאָך אַז מע דאַרף שׂכַר-לימוד פאַר די קינדער. מע האָט זײ דאָך פֿיר הײַנט אַהײם געשיקט.

טביה: יאָ, כ'האָב געהערט... איך פאָלג דיך, סערל, איך גײ. איך לויף צום דײַטשל מיט אַ קלאָרער תשובה.

טביה: (צו די קינדער) נו, קינדער־לעך, זײַט געזונט. באַלד װעל איך קומען, װעט שױן אַלץ זײַן!

איציקל: מיר זאָלסטו ברענגען אַ בולקעלע!

יאָסעלע: און מיר אַ בײגעלע!

שײנדעלע: און מיר אַ נײַע קלײ־דעלע—איך קען דאָך שױן שרײַבן!

איציקל: און איך קען שױן די מַעשה מיט יוספן.

יאָסעלע: און איך אַ נײַע לידל. (זינגט)

(פאָרהאַנג).

———

דאָס דריטע בילד.

דעקאָראַציע פון דעם ערשטן בילד.

דאָס דײַטשל שטײט אױפן מאַרק אױפן זעלבן אָרט.

טביה: (גײט צו צו אים) נו, מײַן ליב דײַטשל, איך קום מיט אַ קלאָרער תּשובה. איך װיל די זיבן יאָר תּוך־כּדֵי־דיבור—גלײַך אױפן אָרט.

דײַטשל: רעכן נאָר איבער, טביה: הײַנט ביסטו אַ מענטש מיט כּוח און קאָנסט פאַרדינען, אַ מאָל מער, אַ מאָל װײניקער... װאָ־ װעט אָבער זײַן שפּעטער, אַז דו װעסט עלטער װערן און װעסט זײַן אַ יורד? אַזױ פיל כּוח צו דער אַרבעט װעסטו דאָך שױן אױך נישט האָבן!

טביה: הער, דײַטשל, מײַן װײַב סערל װיל באַלד!—ערשטנס, הײסט זי אױף שפּעטער נישט זאָרגן. און צװײטנס—האָט מען אונדז די קינדער פון חֶדר אַהײם געשיקט.

דײַטשל: נו, אױב אַזױ, גײ אַהײם, און אײדער נאָך דו װעסט קומען אין שטוב אַרײַן, װעסטו שױן זײַן אַן עושר...

טביה: הער נאָר, דײַטשל, און װאָס װעט זײַן נאָך די זיבן יאָר?..

דאָס דײַטשל ענטפערט ניט און פאַרשװינדט,

טביה קוקט זיך אַרום אין אַלע זײַטן. קװעטשט מיט די פּלײצעס, מאַכט מיט די הענט און לאָזט זיך גײן פון מאַרק אַהײם.

(פאָרהאַנג)

———

דאָס פערטע בילד.

אין 7 יאָר אַרום. אױפן מאַרק. דאָס זעלבע בילד װאָס אין דער ערשטער סצענע־ די דרײַ טרעגער זינגען דעם זעלבן ניגון.

יאַנקל: שטײן אַזױ איז קײן תּכלית נישט, מע דאַרף גײן זוכן עפּעס אַן עצה. קומט אין גאַס. אפשר װעלן מיר דאָרט עפּעס מאַכן.

בערל: קום, אפשר?..

יאַנקל: (צו טביהן) און דו, טביה?

טביה: איך גײ נישט, איך בלײַב דאָ.

(יאַנקל און בערל אָפּ).

טביה: הײַנט איז דער לעצטער טאָג... פיל פון בױגן לױפט די צײַט. געשװינט זײַנען אַריבער די זיבן גוטע יאָר...

דאָס דײַטשל (באַװײַזט זיך און קומט צו צו טביהן) שָלום עֲלֵיכֶם, טביה!

טביה: עֲלֵיכֶם שָלום!

דאָס דײַטשל: הער, טביה, די זיבן יאָר זײַנען אַריבער... הײַנט פאַר נאַכט װעט נעלם װערן דאָס גאָלד אין שטוב און אַפילו דאָס גאָלד, װאָס איר האָט באַהאַלטן בײַ לײַטן.

טביה: פאַרפאַלן... מע דאַרף דאָס זאָגן מײַן װײַב סערלען. חײַל דאָס

עַשירות איבּער די גאַנצע זיבּן יאָר
איז געווען בײַ איר אין דער האַנט.

ס ע ר ל: (קומט אָן, אָרעם געקליידעט
ווי אַ מאָל, נאָר איר פּנים שמייכלט).

ט ב י ה: אָט קומט זי טאַקע.

ס ע ר ל: אַ גוטן מאָרגן אײַך, ליבּער
דײַטשל.

ד ײַ ט ש ל: אַ גוט יאָר דיר, סערל!
דו ווייסט, סערל, די זיבּן גוטע יאָר
ענדיקן זיך?

ס ע ר ל: וואָס הייסט זיי ענדיקן זיך?
מיר האָבּן קיין גוטע יאָר נישט אָנגע-
הויבּן צו האָבּן. מיר האָבּן דאָס גאָלד
קיין מאָל נישט געהאַלטן פאַר אונ-
דזער אייגנס. ווײַל וואָס אַ מענטש
פאַרדינט מיט זײַנע צען פינגער, דאָס
איז זײַנס. און אַזוי עַשירות, וואָס
קומט אָן שווייס און אומגעזוכט,
איז נאָר אַ פּיקָדון, וואָס זײַן ליבּער
נאָמען לאָזט איבּער בײַ מענטשן אין
די הענט פאַר אָרעמע לײַטס וועגן...
מיר האָבּן נאָר פון דעם גאָלד אויף
שׂכר-לימוד גענומען. אונדזערע קינ-
דער האָבּן תּורה געלערנט און פאַר
יִראה מעג מען מיט דעם גאָלד צאָלן.
מער נישט!.. און אויבּ זײַן ליבּער נאָמען
האָט פון הײַנט אָן אַ בּעסערן בּעַל
פּיקָדון פאַר זײַן גאָלד, מהיכָה-תֵּיתָא—
זאָל ער צונעמען און איבּערגעבּן אַן
אַנדערן!

אליהו הנביא (דאָס דײַטשל) הערט אויפ-
מערקזאַם אויס סערלס רייד. ער איז זייער
צופרידן.

ד ײַ ט ש ל: גוט, גוט, מײַן ליבּע פרוי.
אַזוי וועט עס טאַקע זײַן. קיין בּעסע-
רער בּעַל-פּיקָדון איז נישט פאַראַן. די
זיבּן גוטע יאָרן וועלן זיך שוין בײַ
אײַך נישט אויסלאָזן, כָּל זמַן דו מיט
דײַן טביהן וועלן לעבּן. (פאַרשווינדט).

ט ב י ה מיט ס ע ר ל ע ן בּלײַבּן שטיין
שטאַרק פאַרוואונדערט.

(עס קומען צו לויפן די קינדער מיט שטיקער
גאָלד אין די הענט).

א י צ י ק ל: טאַטע! מאַמע! מיר האָבּן
דאָס געפונען!

י אָ ס ע ל ע: זעט, וואָס מיר האָבּן
געפונען!

ש יי נ ד ע ל ע: איך אויך געפונען!
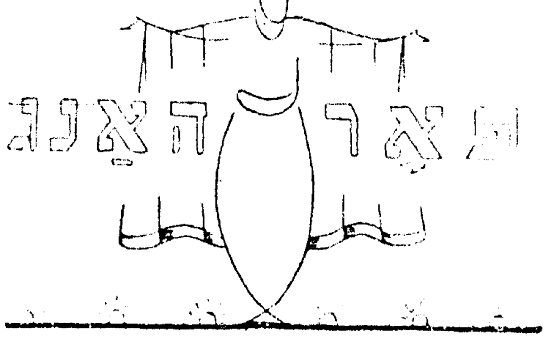
(ט ב י ה און ס ע ר ל צענעמען די הענט
און בּלײַבּן שטיין פאַרוואונדערט)